

ΔΗΜ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΑΝΟΙΞΗ

14

‘Ο Βαρνάς πήγε λίγο άργά κείνο τό πρωτό στό μαγαζί. Είχε άνοιξει ό Θύμιος άπό ώρα κ' είχε παραξενευτεί λίγο μέ τήν άργητιά του. Τού είπε μάλιστα πώς είχε σκοπό νά στείλει κανένα παιδί στίτι νά ρωτηθεί μήπως κ' είταν άρρωστος, γιατί τό φοβήθηκε κι αυτό.

— Καλά έκνεες και δέν έστειλες, σιγόειπε ό Βαρνάς και τραβήξε στό άμπρά του. Στείλε μονάχά τόν Κανελή στό στίτι ! πρόστεσε.

Κάθισε στην καρέκλα του και κοίταξε συμπαιθητικά τό Μοναχή. Τού φάνηκε εύχαριστημένος ό χαρτένιος φίλος του. Ίσως νάντιφέγγιζε τή δική του ψυχική εύχαρίστηση. Γιατί είτανε ό Βαρνάς εύχαριστημένος, πολύ εύχαριστημένος. ‘Η θύμηση τής Ίτσας, πού στην άρχή τού κακάχνιασε και τού βάρυνε τήν ψυχή, σιγά σιγά άρχίνησε νά τού τήν άπαλαίνει. ‘Όταν ή ψυχή άπελπιστεί άπό τά σημερινά, γυρίζει και ξεκουράζεται στά περασμένα. ‘Ετσι τό ξηγοῦσε τό καλό, πού τούφερε ή θύμησι; τής Ίτσας. Είτανε ή θύμησή της ένα σωτήριο γύρισμα σιγά παιδικτικά του τά χρόνια, πού τά μέριωνε ή άξεγνιασιά πού τό φώτιζε ή άγάπη. ‘Ο θάνατος τής Ίτσας τόν είχε θλίψει τότε βαθιά, πολύ βαθιά, μά παιδί είτανε και παρηγοριότανε γλήγορα, κι άπό τήν άλλη μεριά, ύστερ' άπό δύο τρία χρόνια, ήρθε κι ό γάμος του, γάμος άπό άγάπη κι αυτός, και σκόρπισε και τό στενόν σύγνεφο τής λύτης άπό τήν ψυχή του. Τώρα, ύστερ' άπό τόσα και τόσα χρόνια, κι άπό τόσες φουρτούνες πού πέρασε κι άπό τόσες άπογοήτειες πού γεύτηκε, ή θύμηση τής Ίτσας τούρχότανε, έξαυλωμένη πιά ύλότεια και τούφερνε τίς ψυχικές χαρές πού ή ζωή πεισματικά τού άρνιότανε.

Πήγε και τάλλο τό πρωτό, τήν ίδια ώρα, στό άλλωμόνησο τάρκογαλί. Και τό πήρε σηνήθιο νά πηγαίνει κάθε πρωτό. ‘Ο Κανελής τόν άκολουθοῦσε καταπόδι κ' είχε συνηθίσει κι αυτός, τήν ώρισμένη ώρα, νά γρουτζανάνει τήν πόρτα τής κρεβατοκάμαράς του και νάν τού θυμίζει πώς είταν ώρα νά σηκωθεί για νά πάνε. ‘Αμα ντυνότανε κ' έβγαινε έξω, ό Κανελής χροσύμενος πηδοῦσε πάνω του, τούγλειφε τά χέρια και τόν κοίταζε έτσι πονεμένα και γλυκά μέ τήν ανθρώπινη ματιά του, πού θαρροῦσε πώς τού μιλοῦσε και τούλεγε :

— ‘Ελα, καημένο Θέμη, καιρός είναι νά πάμε στην Ίτσα μας !

Και πηγαίνανε μέ βήμα άργό κι άνάλαφο. Κάθε φορά και μία καινούργια θύμηση ξυπνοῦσε μέσα του άπό τή λιγόζωη μά δυνατή άγάπη τής Ίτσας. Θυμότανε τό πεζουλάκι, κάτου άπό τίς συκιές, στά ρεπασμένα στίτια, πού καθίσανε ένα δειλινο χυνοπαρωϊκό για νά προφυλάξουνε άπό τό δυνατό άγέρο πού φυσομανοῦσε, θυμότανε και τά βραχάκια, κεί παρακάτω, στό ψήλωμα, πάνω άπό τή θάλασσα, πού

έντ σούρουπο μαγεμένο τού μισολιγοθύμισε μέσα στην άγκαλιά του, λιγωμένη άπό τάπανωτά δόλοθερμα φιλιά πού τής έδινε, και τόν κατατρόμαξε, θυμότανε τό παράμερο κερνεδάκι, μέ τή σιμπιθητική γριούλα, πού καταφεύγανε πολλές φορές σ' αυτό για νά προφυλαχτοῦνε άπό τά περιέργα μάτια, και πού τόχανε όνοματίσει «παρακλήσι τής άγάπης» τους, τά θυμότανε όλα, όλα, και, καθισμένος στην ίδια πέτρα πάντα, τήν ύλόζωρη, πού πρωτοκάθισε ή Ίτσα, τίς ξαναζούσε τίς θείες εκείνες στιγμές τής άγάπης και συγχόλεγε άναουφιστικά :

— ‘Αφού μέ δώχουν τόσο άγρια σί ξωντάνοί, ως ζήσω και γώ μέ τούς πεθασμένους μου !...

‘Ετσι, μέ τό σηνήθιο πού πήρε, νά φεύγει πρωτό άπό τό στίτι, νά γυρίζει τό μεσημέρι για φαή, μένοντας, μέ τό ρολόϊ στό χέρι, δύο ώρες μοναχά, και ύστερα, τό βράδι πάλι, νά ξαναγυρίζει και νά μένει μέ τήν Ξανθήπτη και μέ τή Σέλλα, δύο τρείς ώρες, ίσια ίσια ύσες χρειαζόντανε για νά φάνε και νά ποῦνε δύο τρείς κουβέντες, όσο πού νάρθει ή ώρα νά πάνε νωρίς νωρίς στίς κάμαρές τους, καπάντησε νά βλέπει τούς δικούς του λίγο κι άρπαχτά, κ' έτσι νά μίη τους δίνει καιρό νά τόν ένοχλοῦνε μέ τὰδιάκοπα παριόπονά τους και μέ τίς άτέλειωτες γκρίνες τους.

— Στόν οικογενειακό μινώταιρο, συλλογίστηκε ένα πρωινό, καθισμένος στην πέτρα τής Ίτσας, δύο τό ένα τέταρτο τής ζωής μου μοναχά, τό πολύ πολύ έξη ώρες τό μερόνυχτο κι ούτε δευτερόλεπτο περισσότερο. Τάλλα τρία τέταρτα τής ζωής μου τά κρατώ για τόν έαυτό μου και τά χαίρομαι !...

Και ή σκέψη αύτή τόν έκανε νά ύπομένει άγόγγυστα κάθε επίθεση τής Ξανθήπτης.

— Χρησιμοποιεί τίς ώρες τής ! Έλεγε άπό μέσα του σάν τού ρηχνότανε, και τήν άφινε νά λέει. ‘Εξη ώρες μού έξουσιάζει, και δικαίωμά της νάν τίς κάνει ό,τι θέλει !...

Για τούτο και δέ θυμόσε καθόλου, μά τίκουσε μέ σιωπή και μ' έγκαρτέρηση, τά λόγια πού τούπε ξυφονικά ένα βράδι, μόλις είχαν άποφάει :

— Μή σέ νοιάζει και μού τό είτανε πού πηγαίνεις και μετερμπαντεύεις κάθε πρωτό, πριν πās στό μαγαζί !...

— ‘Ο Κανελής μέ πρόδωσε ; τή ρώτησε γελαστιά.

— Προδόθηκες μοναχός σου, έτσι ξεστρίπωτα πού κάνεις τίς βρωμοδουλιές σου !... Κάθε πρωτό παίρνεις σάν παλοβός τίς έρημιές, και βέβαια όχι μοναχός σου !... Κάπια σουρλουλού, άπό κείνες πού μαζώνεις στό μαγαζί σου, σέ συντροφεύει... Θάν τή μάθω ποιά είν' αύτή, και μή σέ νοιάζει... Μά και μένε, δέν τόνισσες πιά πώς γέρασες και δέ σού ταιριάζουνε τά τέτια ;... Γέρος άνθρωπος είσαι πιά..

Κείνο τό βράδι δέ σταμάτησε ή γλώσσα τής Ξανθήπτης, παρά μοναχά άφού έξάντλησε όλη τή χρονική πίστωση πού είχε, ίσαμε τή στιγμή πού άποτρα-

βήχτηκε στην κάμαρά της με τη Στέλλα, να κοιμηθούνε.

Ο Βασίλης δὲ θύμωσε μὲ τὰ λόγια της. Δὲ θύμωσε πιά μ' ὅτι καὶ ἂν τοῦλεγε. Τῆκουγε ἀδιάφορος. Μοναχὰ αὐτὸ τὸ «γέρος» τὸν ἐνοχλοῦσε λίγο. Τί διάβολο! Εἶπεν καὶ δὲν εἶτανε ἀκόμα σαρανταπέντε χρονῶνε, καὶ ἄλλοι στὴν ἡλικία του, ἐπειδὴ εἶχανε τὴν ἔξυπνίδα νὰ μὴν παντροετοῦνε, κοκορεύονται ἀκόμα γιὰ γκαρσονάκια, καὶ αὐτὸς, γέρος πιά, καὶ ἀχρηστο βόρος τῆς γῆς; Κι ὅλη τὴν ὥρα, ὅσο πὼν νὰ τὸν πάρει ὁ ὕπνος, ξαπλωμένος στὸ κρεβάτι του, μὲ τὰ μύτια στρωμένα στὸ ταβάνι, ἔλεγε καὶ ξανάλεγε τὰ λόγια τῆς Σπυριδίας :

— Γέρος ἄνθρωπος ἐσύ....

Μπορεῖ νάχε δίκιο ἡ Σπυριδία. Μπορεῖ καὶ νὰ γέρασε καὶ ὡς μὴν τῶθλεπε καὶ ὁ ἴδιος αὐτό... Κ' εἶται θάνα, θὰ γέρασε. Γιατί ἂ δὲ γερούσε...

Καὶ τῷλο πρῶτ', σὶ ἀκρογιάλι του, ἀναθυμούμενος τὰ χτεσινοβραδινὰ καὶ ξαπλώνοντας κάτω, στὸ ἀνατομικὸ τραπέζι, ὅλη του τὴ ζωὴ, εἶπε :

— Εἶναι τραγικὸ, ἓνα παιδί ἀμυαλό καὶ ἄπειρο εἰκοσι χρονῶνε νὰ κανονίξει τὴ ζωὴ ἐνὸς ὄρμου ἄντρα !....

Καὶ συμπληρώνοντας τὴ σκέψη του αὐτῆ, ἔσκυψε καὶ εἶπε στὸν Κανελλή, πὼν καθότανε ξαπλωμένος σὺν πάντα στὰ πόδια του :

— Ἐτρεπε ὁ ἄνθρωπος, βρε Κανελλή, μοναχὰ σὰ ζήσει ἀνεκτὰ καὶ σὺν ἀποχτήσῃ τὴν πείρα τῆς ζωῆς, νὰ διαλέγῃ τὸ ἐπάγγελμα πὼν τοῦ ταιριάζει καὶ τὴ γυναικία πὼν θὰν τοῦ γίνῃ ἀληθινὰ σύντροφος καὶ ὄχι δεσπότης καὶ τύραννος !...

Κι ὁ Κανελλῆς, ἀλαφροσείνοντας τὴν οὐρὰ του, τοῦδειξε πὼς παραδέχεται τὴ γνώμη του.

(Ακολουθεῖ)

ΜΠΡΟΥΣΣΟΣ

17

Μετὰ τὸ στενὸ τῆς Στραγγινῆς ἀνεβαίνεις πρὸς ἓνα χάνι, ὅπου περὶπου ἀρχίζει ἡ ζώνη τῶν ἐλάτων. Ὁ δρόμος, ἡ καλύτερα τὸ μονοπάτι εἶναι ὡς μονοπάτι ἀνεκτὰ πλατὺ καὶ ἐφκόλο ὡς στὰ Ἀραποκέφαλα, ὅπου φτάνεις μὲμισον ὥρα κατόπι. Λίγο ἔπειτα, ὅταν ἀρχίζει ὁ κατήφορος πρὸς τὸ Μπρουσσό, πρέπει νὰ ξεκαθαλίξῃς. Στὴν ἀρχὴ ἡ στράτα ὡς καμὰ ὥρα δρόμο εἶναι ὅτι λένε σὺρμα, πάει νὰ πεῖ πολὺ στενὸ, πατημένο στὴν πλαγιά τοῦ βουνοῦ. Ἀπὸ τὸ ἓνα πλευρὸ ἀνεβαίνει τὸ βουνὸ λιγὰκι πλαγιαστό, μὲ τρόπο ὥστε δὲ μπορεῖς περθεῖν νὰ πιασεῖς, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο κατέβαινε ὀρθόκοφτο ὡς κάτω σὲ ἓνα φάραγγα βαθύ. Ἀνατροχολατῆσεις ἐδῶ, θὰ πέσεις, ὅσο μποροῦν νὰ γρίνω, εἰκοσι ἴσως καὶ τριάντα μέτρα, κατακέφιλα ἀπάνω στὸ βράχιο πάτο, καὶ πιά δὲν ἔχει νὰ σηκωθείς. Τὴν ἀπογχεμιὰ ὁμως δὲν τὴν παρατήρησες τότες στὸν πηγάμι, γιατί ὁ καιρὸς εἶχε ὑγράνει, καὶ ὁ φάραγγας καταγνιάστηκε ὡς ἀπάνου, ὁμιος σὰ γιγαντένιος σωρὸς μπαμπάκι. Ἔτσι τὸ σῦρμα τὸ περπάτησεν ὀλότελα ἀμέριμος, ἐγὼ πὼν ἀπὸ φυσικὸ μου τόσο ζαλιζομαι στὰ ἴψη, ὥστε καὶ σὲ μπαλακὸν ἀψηλούτικο βγαίνα μὲ δυσαρτέσκια. Μήτε στὸ γυρισμὸ, ὅταν

ὁ καιρὸς εἶταν ξάστερος καὶ τὸ φαράγγι θωρητὸ ὡς στὸν πάτο, φρικίασα τόσο ὅσο θὰ περιμένα, γιατί μόλις ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἔρηγκαν βιωτικὲς ματιὲς πρὸς τὸ βάθος, βαδίζοντας μὲ τὸ μάτι στρωμένο πρὸς τὸ ἔδαφος, προσεχτικὸς πὼν καὶ πὼς νὰ πατῶ. Εἶχα ὁμως ὅλη τὴν ὥρα κάπιο ἀσθημα ὑπόκοφης ἀνησυχίας καὶ σὰ νὰ μὴν εἶταν καλὴ στερεωμένο τὸ ἔδαφος κάτω ἀπὸ τὰ βήματά μου. Σὰ βγήκαμε ἀπὸ τὸ σῦρμα -- τότες στὸ γυρισμὸ -- καὶ φάραγγε τὸ μονοπάτι, εἶπε ὁ Κώστας: «Τώρα μπήκαμε στὴν ὁδὸς Πανεπιστημίου» καὶ πρόσθεσε ἄμα φάνηκε τὸ χάνι «Νὰ καὶ τοῦ Γιαννίση».

Τόσο εἶναι στενὸ τὸ σῦρμα, ὥστε δυὸ μουλιάρια ἀντιμέτωπα ἀδύνατο νὰν τὸ περάσουν, ὄχι βέβαια φουτωμένα. Ἄν τύχαινε νὰ ἀντικριστοῦν ἐκεῖ μέσθ, δὲν ἔβρω πὼς θὰ ξέμπλεκαν, γιατί δὲν ὑπόχευε ἀνεκτὰ χῶρος στροφῆς. Μὰ δὲν ἀντικρίζονται. Τὸ μονοπάτι βρίσκειται πολὺ πὼν κοντὰ στὸ Μπρουσσό κατόπι τὸ Ἀγρίνι ἢ καὶ τὴ Μαντάνησα, ὥστε, μὲ τὸ νὰ ξεκινοῦν ὅλοι οἱ ταξιδιώτες ἀπὸ τὰ διὰ τὰ ἄκρα μόλις χαρίζει, οἱ Μπρουσσιώτες περνοῦν τὸ σῦρμα πολὺ πρὶν φτάσουν ἐκεῖ οἱ Ἀγρινιώτες.

Ὅσο ἐπικίντνος κίαν φαίνεται ὁ δρόμος ἀρτῆς μὲ τὸ τιποτένιο του πλάτος καὶ τὸ πλαγινὸ βάραθρο, δυστυχίματα λέει δὲν τυχαῖνον. Τὸ δεκαπεντάβουστο ἐκατοντάδες τρέχουν οἱ προσκυνητάδες στὸ πανηγύρι τῆς Παναγίας τῆς Μπρουσσιώτισσας, μὰ δὲν ἀκοῦσθηκε λέει μήτε ἓνας κερμὰ φορὰ νὰ παραλίπησε. Ἐγὼ θὰ δίσταζα νὰ ξαναπερπατήσω τὸ σῦρμα, ὥστόσο μὴν γερόντισσα πὼν ἀπάντησα κατόπι στὸν Πρωστοβὰ μὲ βεβήλωσε πὼς ἐκείνη παγαίνει στὸ πανηγύρι ταχτιὰ κάθε χρόνο, καὶ τὸ ἴδιο δίχως ἄλλο κίανον πολλὰ μικροέμποροι. Στους ἀνθρώπους τοὺς ἀναμειμένους σὲ βουνὰ τὰ μονοπάτια, καὶ τὰ πὼν ἀνατροχολατῆτικὰ, δὲν κίανουν αἰσθησι. Εἶναι ζήτημα πρῶτὸ καὶ νέθρον, γιατί ἀληθινὰ ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ βαδίσει ἰσόροστο ἐντὸς στενότατης γραμμῆς.

Ἐνας ἀξιωματικὸς μοῦ διηγήθηκε πὼς μεταβαίνοντας ἀπὸ τὸ Καρπενησι πρὸς τὸ Ἀγρίνι, πέρασε τὸ σῦρμα μασ μὲ τὴν ὄρεινὴ του πυροβολορχία. Ἄφρτὸ γίνεσαι ἴσως ἂν δὲν ἀκολουθοῦν ἀμάξια, μὰ ἐπρόσθεσε καὶ πὼς ὁ ἴδιος πρόβηκε ὅλο τὸ διάστημα καθόλου στὸ ἄλογό του, ἓνα τάχα πολὺ καλὸ ἄλλογο. Κάτιο λάθος ὁμως κίανει, καὶ τρέπει νὰ πέρασε ἀνατολικότερα ἀπὸ τὸ μακρινότερο δρόμο τοῦ Ἁγίου Βλάση, πὼν καθὸς ἀκούω δὲν εἶναι καὶ τόσο ἀπότομος. Ἄν εἶχε πάρει τοῦ Μπρουσσοῦ τὸ δρόμο, τὸ πὼν λιθινὰ, ἴσως βέβαιον, εἶναι πὼς τὸ ἄλλογο, μόλις ἐνωθε τὸν ἄδιο γῶρο πρὸς τὸ φαράγγι, θὰ τρώμαζε, καὶ σιγάκιμο τὸ σῦρμα δὲ σηκῶνε μὲ τὸ σιγάκιμο ἀναπόφευγα τὸ ἄλλογο θὰ γχεμισοσκιζοῦνταν κάτω. Ἄφρτὸ ἔτιχε μὴν φορὰ σὲ ἓνα παραθεριστικὸ βουνὸ τῆς Ἰντικῆς, τὸ Μομπλέσουρ, βουνὸ πυκνόφυτο. Διάμεσα τοῦ διάσευ τρέχουνε δρόμοι ἀμαξοτοῖ καὶ μικρὰ ἐπίπεδα γυμνωμένα στὰ τέραματα, ὅπου πᾶνε βροῦν οἱ παραθεριστάδες καὶ ἀναβαίνουνε. Σὲ ἓνα ἀπὸ τὰ ἐπίπεδα τὸ βουνὸ πέφτει ὀρθόκοφτο, κατὶ σὰ 250 μέτρα. Ἐκεῖ λοιπὸν μὴν βραδιὰ βγήκε ἓνας Ἄγγλος καθάλα. Τὸ ἄλλογο του, ἄμα ἐνωσε τὸ χάος γύρω, σιγάκιτρε καὶ κώλωσε πὲς δεξιά, ὅπου θέλοντας νὰ ἀποφύγει τὸ βάραθρο ἔδωκε ἓναν πῆδο ἀριστερὰ καὶ τὸν καθάλαρη πῆγε κάτω τὰ 250 μέτρα. Τὸ πρῶτὸ μόλις βρέθηκαν μέρη τῶν σκε-